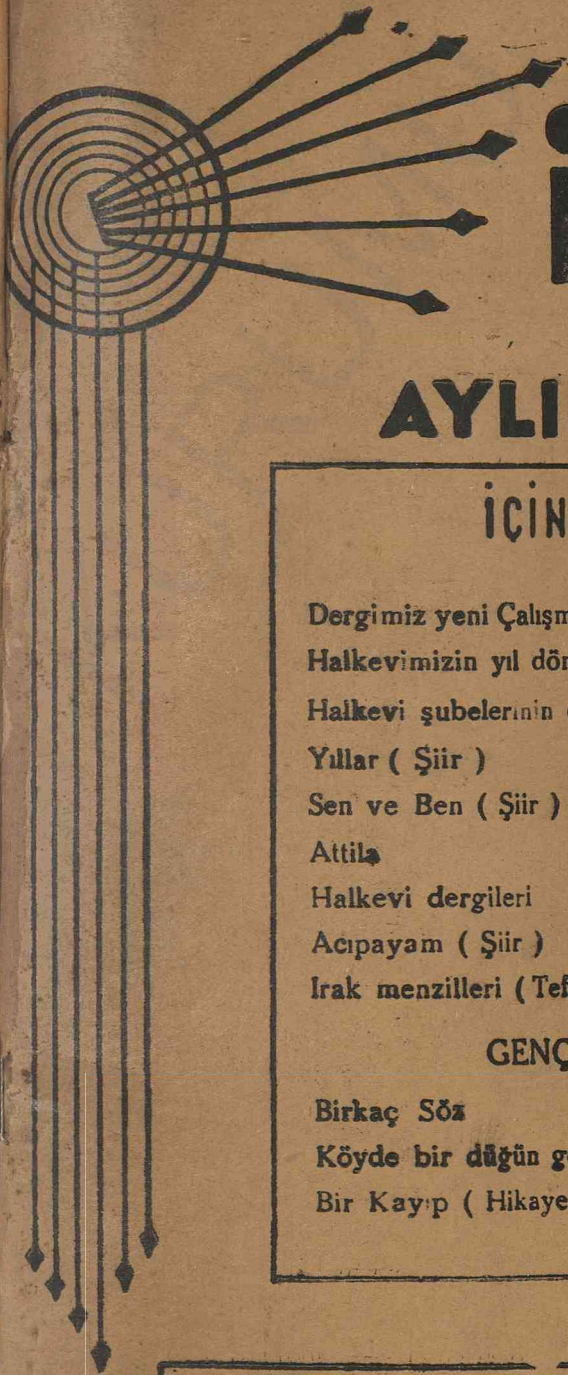

İNANÇ

AYLIK DERGİ

İÇİNDEKİLER

Dergimiz yeni Çalışma yılına girerken (İnanc)	
Halkevimizin yıl dönümü Nutku (E. Kaymakçı)	
Halkevi şubelerinin ödevleri (A. Vefa Aray)	
Yıllar (Şiir)	(T. Saygınışık)
Sen ve Ben (Şiir)	(T. Ergenekon)
Attila	(B. Saraçoğlu)
Halkevi dergileri	(A. Lâtfi Özdil)
Acıpayam (Şiir)	(F. Akçam)
Irak menzilleri (Tefrika)	(A. Lâtfi Özdil)

GENÇLİK SAYFASI

Birkaç Söz	(İnanc)
Köyde bir dün gecesi (Şiir)	(S. Ertuğrul)
Bir Kayıp (Hikaye)	(Hulûsi)

Sayı
36

DENİZLİ

HALKEVİ

CUMHURİYET BASIMEVİ - DENİZLİ

İNANÇ

AYLIK HALKEVİ DERGİSİ

SAYI: 36

ŞUBAT — 1940

İmtiyaz Sahibi
HULÜSİ ORAL

Neşriyat Müdürü
A. VEFA ARAY

DERGİMİZ YENİ ÇALIŞMA YILINA GİRERKEN

Sayın okuyucularımızın da bilmeleri gerektir killimizin merkezinde, Halkevimizin büyük gayretile çıkarmakta olduğu (İNANÇ) dergisi şimdiye kadar bir çok güçlükler karşısında kalarak, hemsî bir arada çok denmiyecek sahife tutan ve sayısında ancak 35 i bulan bir baskı yapabildi.

İç sahifelerimizde, daimî yazıcılarımızdan Bay Ata Lûtfi Özdilin de işaret ettiği gibi bunun biricik sebebi, dergimizin zaman, zaman yazısız kalmasıdır. Bu yüzden dergimiz her ay muntazaman yirmi sahife çıkması icabederken öyle aylar oldu ki ya bir kaç imzaya inhisar eden tefrika yazılarla veya iki ayda bir olmak üzere mümkün olduğu kadar çeşitli imzalarla ve fakat daha az sahifeyle çıkmağa başladı.

Yeni bir çalışma devresine giriyoruz. Bu devreye başlamadan önce, adımlarımızı nasıl atacağımızı tesbit ettik; daha doğrusu etrafımıza kıymetli yazıcı arkadaşlar toplayarak yukarıda bahsi geçen vaziyete düşmemeye, çalışmaya ve programlı yürümeye azmettik.

Bu dergi halkın dergisidir. Bu dergi okuyanın ve sevenin dergisidir.

Sayın halkımız ve sayın okuyucularımız!

Bu dergi sizin derginizdir. Siz de derginizin diğer halkevlere dergileri yanında yer almasını şüphesiz istersiniz. O halde bu isteği birlikte yerine getirmemiz icabeder.

Eli kalem tutan okuyucularımız! Şimdi sizlerden tarih, coğrafya; dil, edebiyat, folklor; sınaat ve güzel san'atlar; âdet ve an'aneler bakımından Denizli çevresinin güzelliklerini canlandıran yazılar bekliyoruz.

İNANÇ

HALKEVİMİZİN YILDÖNÜMÜ NUTKU

Halkevi Başkanı : Esat Kaymakçı

Çok sayın değerli arkadaşlar ;

1932 Yılı 19 Şubatında yurdumuzun mahdud illerinde 14 yerde açılan Halkevlerimizin bu gün 18 inci yıl dönümünü kutlularken bu halkevleri adedinden 372 ye balığ olduğu gibi Halkevi açılma-yan büyük köylerimizde de 140 Halk Odası tesis edildiğini arz etmekle bahtıyırım.

Muhterem arkadaşlar , Halkevleri adı üstünde bütün vatandaşlar için kurulmuş bir müessesedir. Halkevlerinin çok samimi ve ılık çatıları altında bilenlerin bilgilerini artırmaları için bir çok vesait mevcut olduğu gibi bilmeyenlerin de öğretmenleri için çalışmakta olduğunu hepimiz biliriz. Bunun için Partimizin halkevlerine verdiği kıymet ve ehemmiyet ilk açılışında 14 den başlayarak bu gün 512 ye çıkması ile sabittir. Bu rakama halk odaları da dahildir.

Halkevleri her sınıf vatandaşın külfetsizce toplanıp çalışacakları vatan ve millet işlerini ve bilhassa kültür işlerini düşündükleri gibi konuşabilecekleri ilmi ve içtimâ meseleler için fikirlerini birbirlerine zevk ile anlatabilecekleri bir yerdir.

C. H. Partisinin memlekette halkevleri kurmaktan ve bunun sayısını her sene çoğaltmaktan gayesi de kültür poltikası ile ilim, fennî ve güzel san'atları yaymak ve memleketin siyaset ve iktisadiyatı hakkında en yeni ve en doğru malûmatı ortaya dökmektir.

Halkevlerinde her sınıfa mensup vatandaşların vazife almaları gerektir. Bu idrâk edildiği gün halkevlerinin verimi bir kat daha artacak ve bundan beklenen istifade de o nisbette çoğalacaktır. Hepinizin malûmu veçhile halkevlerinde

hiç bir siyasi kayıd aranmaksızın her vatandaşı geniş mikyasta müstefit etmek için çalışılır.

Sayın arkadaşlar, şurasını esfle kaydetmek zaruretindeyim ki, Halkevlerimiz bu gün muhtaç oldukları elemanlardan bi-hakkın istifade etmemektedir. Bunun yegâne sebebi ise bizde bir düşünce hakimdir. Bir münevver vatandaş resmî ve hususî kazanç getirir. Vazifesini gördüten sonra işini bitirmiş telakki etmekte başka memleket ve millet için vazifesi kalmadığını zan etmektedir. İşin asıl kötü noktası da budur.

Her hangi bir arkadaşın resmî ve hususî şahsî işlerinden başka cemiyet için de bir vazifesi vardır. İşte bu cihet anlaşıldığı gün halkevlerimize karşı olan ilgi bir kat daha artacak ve halkevlerinden beklenen istifade fazlasile elde edilmiş olacaktır.

Halkevleri her sınıf vatandaş sinesinde toplayıp birlik, beraberlik meydana getirecek ve bu beraberlik sayesinde de memlekette yekvücut bir kitle teşekkül ederek dahili ve harici düşmanlarımıza karşı sarsılmaz bir kuvvet meydana gelmiş olacaktır. Hepimiz biliyoruz ki bir millet birbirine ne kadar yaklaşıp ve ne derece el birliği ederse o kadar kuvvet ve kudret bulur. Bir tek çalışmanın vatan ve millet için faydası hiçtir. Biz el birliği ile çalışmadığımız takdirde her tekimiz tek olarak kalır. El birliği ve vahdet daima kuvvet meydana getirmiştir. Binaenaleyh Halkevlerinin arkadaşlık havasının hararetile ısınan çatıları altında milletimizin tek tek olmaktan çıkarak cemiyetleşmesini ve kendisini mehabetli bir granit kitlesi halinde istikbale arz etmesini dilerim.

Sayın arkadaşlar, son söz olarak Cumhuriyeti kuran ve halkevlerinin banisi olup Ebedî Şef merhum Büyük ATATÜRK'ün ruhunun şad olmasını dilerken değişmez Başkan ve Millî Şefimiz İsmet İnönü'ne de şu bağlılık, sonsuz saygılarımı sunarım. Yaşasın mefkûre sahibi büyük Türk milleti.

Konferans :

HALKEVİ ŞUBELERİNİN ÖDEVLERİ

Ahmet Vefa Aray

Sayın Bayanlar ve Baylar :

Şimdi birkaç dakikamızı alarak, meslekimin bana verdiği cesaretle size halkevinin ve bugünkü toplantımızın mânasını anlatmaya çalışacağım.

Halkevi ne demektir ? Bu soruyu ortaya koymadan önce her hangi bir türkçe lûgatı açıp "Halk" kelimesinin ne demek olduğunu görelim. Türkçe lûgatlarda bu kelimenin karşılığı : „ Bir milleti teşkil eden insan kalabalığı, cemiyeti beşeriye „ suretinde verilmiştir. Bay M. Fuat Köprülü, halkevlerinin içtimâî rolü,, başlığı altında yazdığı bir makalede: "Bu günkü ileri cemiyetleri muhtelif tabakaların biri biri üzerine konmasından vücuda gelmiş bir ehram şeklinde gösterebiliriz. Ehramın kaidesinden başlayarak en kesif ve kalabalık tabakaları, fikir, zevk ve maiyet bakımından nisbeten geri olan zümreler teşkil eder. Yukarıya doğru çıktıkça, tabakaların kemiyet itibarile zayıfladığını fakat, keyfiyetçe kuvvetlendiğini görürüz,, diyor ki bu benzetme çok yeridedir. İşte memleketin bir çok köşelerini süsleyen bu kurum, keyfiyet bakımından ehram suretinde gazüken bir milletin evi demektir.

Sorunun ikinci kısmına geçiyorum : Bu toplantımızın mânası kısaca şudur : Halkevimizin bir yıl içinde memleket için yapmış olduğu faydalı işlerin muhasebesini yapmak.. ve sonra da bu kurumun vazifelerinin neler olduğunu bildiğimiz halde bir daha tekrarlamaktır. Az evvel evimizin başkanı bir yıl içinde başarılan işler hakkında sizlere izahat vermiş bulunuyor.

Şimdi bana düşen söz, halkevlerimizin vazifelerimizin neler olduğunu kısaca anlatmaktır.

Millî Şef İsmet İnönü halkevlerindeki bir nutuklarında:

"Halkevlerinde millî ve içtimâî hayatın temelleri terbiye, tedris suretinde, konuşma suretinde mütemadiyen kurulmalıdır, bunu iltiyam ediyoruz.,"

"Cümhuriyet Halk Partisinin halkevleri vasıtasile memleket içinde takip ettiği kültür poltikası bu vasıta ile ilim ve fenni, güzel san'atları yaymak, bu memleketin siyaseti, iktisadiyatı hakkında en yeni, en doğru malûmatı ortaya dökmektir., Sözleri ile halkevlerinin vazifelerini çok veciz bir surette hulâsa etmiş oluyorlar.

Cümhuriyet Halk Partisinin umdelerini memleketin her köşesine yaymak ve aşlamak ödevile yükümlenmiş olan halkevleri bu işleri başarabilmek için, millî kültürün kan damarları olan dokuz şubeyi nefsinde toplamış bulunuyor:

1 — Dil, Tarih Edebiyat şubesi - Bu şubelerin birincisi ve en önemlisidir. Çünkü şubenin isminden de anlaşıldığı gibi, hemen her milletin kendi varlığını muhafaza edebilmesi için büyük bir binanın temeli değerinde olan bu üç kelimeyi kakikat aynasında bütün dünyaya göstermeleri lâzımdır.

Dil, bir milletin duygusu ve estetiği demektir. Dil insanları birbirlerine bağlayan en kuvvetli bir bağıdır. Osmanlı İmparatorluğu zamanında dilimiz arapça, farsca ve türkçe kelimelerden teşekkül eden osmanlıca idi. En acınacak bir nokta da türkçenin arabî ve farisi kaidelerile boğulup sıkı, cılız bir hal alışıydı. Eskidenberi devam etmekte ve gelişmekte olan bir Türk dilinin varlığına ehemmiyet verilmeyordu. Halbuki dünyanın hiç bir yerinde birbirine temamilen zıd üç dilden teşekkül etmiş bir dilin bulunacağı akla sığar bir şey değildir.

Bir tarih vardı ; islâmdan bahsettiği için millî tarih sayılıyordu. Bir edebiyat vardı ; içinde Türkün millî benliğinden alınmış zerre kadar bir duygu yoktu. Bir millet nasıl ödünç alınma bir dille yaşayamazsa, başkasının tarihi ve edebiyatı ile de övünemez ! İşte dil Tarih ve edebiyat şubesi, memleketin genel seviyesini yükseltmek ve millî benliği kuvvetlendirmek için zaman zaman konuşmalar, konferanslar, dil, anane araştırmaları, dergi çıkarmalar ve genç istidatları koruma işleriyle uğraşmaktadır.

2 — Ar pbesi : Ar, yani güzel san'atlar, bir milletin me-

deniyet yolunda sarf etmiş olduğu ceht ve gayretin yegâne delilidir. Resmi, müziği, mimariyi ve heykeli sevmiyen bir millet, ipttdai insan sürüsünden başka ne olabilir ?

Büyük Milli Şef, 1935 yılında, halkevlerini açma nutuklarında:

“ Halkevleri Türk cemiyetini yükseltmek, inceltmek, moralini artırmak verimini çoğaltmak için açılmıştır. Yalnız moral yolunda değil, maddî ihtiyaç yolunda da kudretli, takatlı, cevherli çok daha cevherli bir hale gelmek için güzel san'atları başlıca bir vasıta olarak görmelidir. ”

“Memlekette gerek müsbet ilimler, gerek güzelsan'atlar yolunda ve gerekse içtmaî alanlarda vatandaşların bir aile gibi beraber bulunup yaşamalarında her şeyden evvel vatanperverlik hisleri kuvvet bulur. Ailelerde kuvvetlenecek vatan fikri memleketi gerek dışarıdan gerek içerden gelecek hadiselerle karşı en sağlam bir kale haline getirir. ” buyuruyorlar.

İşte bu şube, güzel san'atları sevenleri birleştirmek ve yükseltmek ; aylık müsamereler ve müzik akşamları vermek müzik de görülecek yolları göstermek ulusal marşları ve şarkıları öğretmek işlerini üzerine almıştır.

3 — Gösterit şubesi : Edebiyatın bir şubesi olan tiyatro sahneye geçince müşahhaslaşmış bir güzel san'at olur. Bu şube memlekette gösterit san'atına karşı gerek yazma ve gerekse oynama hususunda istidadı olanları yetiştirmeğe çalışır.

4 — Spor şubesi : Atalarımızdan kalma bir söz vardır: “İşleyen demir ısıldar. ” Spor da insan vüutlarını demirleştiren ve parlatan önemli bir iştir. Spor seven ve yapan insanlardan teşekkül etmiş bir millet, vücutça olduğu gibi, fikir bakımından da daima kuvvetli durur. Rus - Fin harbinde Fin kayakçılarının milletlerine kazandırdıkları zaferleri hepiniz duymuş, hayret ve takdirle karşılamışsınızdır. Türklerin eskidenberi devam edegelmekte olan ok atma, cirit güreş ve buna benzer bir çok sporları vardır. Bunları modernize etmekle beraber bizim için faydalı olan sporları da almamız lâzımdır. İşte bu şube her Türkte sporu sevmeyi alıştırmak, ulusal spor kurumlarına yardım etme, jimnastik ve beden hareketleri ve yılda veya iki yılda bir gün ulusal spor bay-

ramı yapmaya yurdun her köşesini sevmek ve gezme, spor konferansları verme ödevile yükümlenmiştir.

5 — Sosyal yardım şubesi : Birbirlerini sevmiyen ve düşkünlerine yardım etmeyen insanlardan mürekkep bir millet harçsız taş yapıya benzer ki bu yapının küçük bir sarsıntıyla devrileceğine şüphe yoktur. Bu şube birbirimize karşı sevgenlik ve yardım duygularımızı beslemeğe çalışır.

6 — Halk dersaneleri ve Kurslar şubesi: Bu şubenin amaç ve ödevi, halkın seviyesini yükseltmek, her türlü okutma, yazdırma ve yetiştirme hareketlerinin ilerleyip genişlemesini sağlamak ve korumaktır.

Bir milletin okur yazarı ne kadar çok olursa o milletin uluslar arası değeri de o kadar artar. Medenî hayatın en önemli ihtiyaçlarından biri olan okuma ve yazma, aynı zamanda insanların büyük bir teselli kaynağıdır. Bu gün Almanyanın şehirlerden çok uzaklarda, bir kırdan veya dağda bulunan çobanı bile memleketin durumundan haberdarsa veya elindeki bir tarih kitabına kendini eğlendiriyorsa okumaya ve fikirlerini uzaktaki bir kimseye anlatabiliyorsa okuma yazmaya borçludur. Yeni Türk harflerinin kolaylığı az zamanda bizde de çobanları bile okumuş bir hale getirdi ve getirmeğe devam edecektir. Bu şube halk okuma ve öğretme kurumlarına yardım etmek, ders ve kurslar açmak ve sonra başarı elde edenlere diplomalar vermek işleriyle uğraşır.

7 — Kitabsaray ve yayın şubesi: Kitap insanın samimî dostudur. Onun dilinden anlayanlar bir çok sırlara ermenin yolunu biliyor demektir.

Size birisi: Ekmek de yiyorum fakat daha çok kitapla besleniyorum, derse hayret etmeyiniz. Çünkü kitap, medenî yolda yaşayan insan fikrinin yegâne gıdasıdır. Bir hocam Bulgaristana yaptığı bir seyahat intibalarını anlatırken şunları söylemişti :

“ Bulgaristanın bir çok yerlerini dolaştım. Köylerinde bile bini geçkin kitap bulunan kitapsaraylara rasladım. Sonra Bulgar, oraya süs olsun diye değil hakikaten okumak ve öğrenmek için gidiyor. ”

İşte bu şube, halkevinde bir kitapsaray ve okuma odası

kurar, halkı okumağa teşvik eder ve ayrıca Partinin ve yayın işlerinin de telgraf, telefon, telsiz telgraf, radyo ve buna benzer konuşma ve aydınlatma vasıtalarından faydalana-
rak yardımcılığını yapar.

8 — Köycülük şubesi: Osmanlı imparatorluğu zamanında milleti teşkil eden insanlar: 1 — Avam yani kaba ve cahil halk, 2 — Burjuvazi yani asilzadelerle avam arasında bulunan muteberan kısmı, 3 — Aristokrasi yani asilzadeler, kibarlar ve mümtazlar kısmı olmak üzere başlıca üç sınıfa ayrılırdı. Ve bu üç sınıf birbirleriyle devamlı bir şekilde anlaşmazlık içinde idiler.

Cümhuriyet devrinde büyüklerimiz bu katagoriğin sakat olduğunu anladılar. Ve çokluk tarafımız olan köylüyü yükseltmeği düşündüler. Ebedî Şef Atatürk, padişahların avam diye tahkir ettikleri köylüyü çok sever ve “ Köylü memleketin efendisidir. „ derdi. Halkevleri öğretene köylüyü memleketin efendisi yapabilmek için gereken bütün tedbirler inceden inceye düşünülerek programlaştırılmıştır.

9 — Müze ve sergi şubesi: Müze bir milletin tarihe ve güzel san'atlarına büyük ve esaslı bir kaynaktır. Bu şube, halkevinin muhitinde bulunan tarihî eserleri gezer, onların fotoğraflarını veya müzeye konacak kısımlarını alır. Güzel san'atlara ait eski yazılar, kitap kapları, tezhipler, divanlar, minyatürler, çiniler, halılar ve nakışlar gibi ulusal kültür belgeleriyle eski harp aletlerini, kuyumculuğa ait şeyleri ve eski paraları toplayarak bir halkevi müzesi yapar.

Bu şubenin sergi kısmı ise, ulusal yapıt ve ürün üzerinde çalışır; eski güzel sanatlara ait şeyleri toplar; bunları münasip yerde halka teşhir eder ve ulusal yapı ve mahsul-
lerden yurdun her tarafındaki ilgilileri haberdar eder.

Sayın dinleyiciler,

Sözlerimi, Halkevimizin kollarının hepimizin yardımıyla büyük başarılar kazanacağını bilerek bitiriyorum.

YILLAR

Bir soğuk rüzgâr eser yaprak sararır gider,
Gün olur, gece Olur, bir izi kalır gider.
Tad olur içimizde, bir acı alır gider
Yıllar, yıllar.. bizimle sel olup taşan yıllar..
Yıllar, yıllar.. bizimle ölüme koşan yıllar..

* * *

Bembeyaz kar gelince yemyeşil bahar ölür.
Sevip üzülen inler, sevilmedik yar ölür.
Dün bir çılgın diyarken gün gelir bağlar ölür,
Yıllar, yıllar.. Her ömre bir ömür katan yıllar,
Yıllar, yıllar .. derd olup bizi ağlatan yıllar!

T. Saygınışık

SEN VE BEN

Ben yayla rüzgârıydım,
Sen kıyıda bir meltem;
Ben bal veren arıydım,
Sen bitmeyen bir sitem.

* * *

Ben sönmeyen ümiddim,
Sen hudutsuz bir şefkat;
Bak ben sonuma yettim,
Sen yaşıyorsun fakat.

Denizli
T. Ergenekon

(Tarihten bir yaprak)

ATTILÂ

Milattan evvel Asyada, doğu Hunlarının meşhur hükümdarı Mete (Motun) bütün düşmanlarını mağlûp etmiş ve pek haklı olarak namını dünyaya yaymıştı. Bunu geçen yazımda anlatmıştım. Bu yazımda da milattan sonra Avrupada yaşamış olan batı Hunlarının meşhur hükümdarı Attilâ'nın hayatını kısaca yazacağım.

Doğu Hunları dördüncü asra kadar şarki Avrupada yaşamışlar, daha sonra reisleri Balamırın kumandasında garbe doğru gelmişler, Tuna havalisinde yerleşmişlerdi. Burada dört kardeşi ülkenin dört tarafını tutmuşlardır. Şarkta Muncuk, garbde Rua, şimalde Oktar, cenupta da Aybers'di.

İşte bu sırada Rua ölmüş Hun tahtına Muncukun iki oğlu Attilâ ile Bileda veyahut diğer adı Buda olan kardeşi geçmiştir. Macarların Budapeşte şehrinin ismi buradan gelir. Attilâ kardeşi Bileda yahut Buda'yı ihtilâf yüzünden öldürtmüş ve rakipsiz kalmıştır.

Attilânın hayatı hakkında o asrın müverrihlerinden olan Priskos malûmat vermektedir.

Attilâ, memleketinde esaslı ıslahat yapıp kuvvetli bir ordu meydana getirdikten sonra Avrupanın garbına doğru hareket etmişti. Bu sırada Galya umumi valisi bulunan babası Hun anası Romalı olan meşhur kumandan Aetyüs Roma hismetinde bulunuyordu. Attilânın namını işiten evvelce ölen imparatorun kızı Honorya, Attilâya aşık olmuş ve nişanlanmak için de Attilâya bir nişan yüzüğü yollamıştı. Attilâ bundan istifade ederek, nişanlısı Honoryayı ve babasından ona miras kalan imparatorluğun yarısını istemişti. Fakat bu anda Honoryayı başka birisile zorla evlendirmişler ve Attilâya da: Honorya evlidir. İmparatorluk ta hanedanın kendi mülkü değildir. Diye cevap vermişler ve bu korku yüzünden meşhur kumandan

Aetyüsü Galyaya göndermeyip Romada alıkoymuşlardı. Esasen Attilânın istediği bu idi. Çünkü garbe doğru yapacağı seferde serbest kalmak istiyordu.

Beşyüz bin kişilik bir ordu ile garbi Avrupaya yürümüş, önüne gelen bütün kal'aları kolaylıkla zaptetmiştir. O zamanda küçük bir şehir olan Lütësya, yani şimdiki Paris halkı kaçmak üzere ikin Jeneviyev isminde cesur bir kadının teşvikile mukavemet göstermişlerdir. Attilâ buradan Orlean şehri üzerine yürüyüş az bir muhasaradan sonra şehri zaptetmiş, halkı zincirlere vurnuş. Hunlar eşyaları yağma ederken Aetyüs ordusu ile Orleanlıların yardımına yetişmişti. Bunu gören Attilâ ordusunu yakındaki Şalon denilen bir meydanlıkta toplamış ve askerine Noblet çayı kenarında harp vaziyeti aldirmıştı. 451 milâdî senesinde meşhur Şalon muharebesi işte burada vukua gelmiş, fakat yüzbin kişinin ölümüne neticelenen bu harpte her iki tarafta esaslî bir netice alamamış ve memleketlerine dönmüşlerdir.

Ertesi sene bunun intikamını almak isteyen Attilâ büyük bir ordu ile Roma üzerine yürümüş, yolda bir çok şehirleri zaptetmişti. Tehlikeyi hisseden imparator Papa Löiyi, Attilâya ricacı olarak göndermiş ve barbar diye anılan Hunların ayağına giderek merhamet dilenmişti. Attilâ bu ricayı kabul ile sulh şartlarını kendi istediği gibi kabul ettirmiş ve memleketine dönmüştü.

Attilâ memleketine dönünce tekrar evlenmek istemiş ve eski düşmanı olan bir hükümdarın kızı İldiko ile evlenmiştir. Attilâ düğün günü fevkâlade sarhoş olmuştu. Ertesi gün halk kendisini alkışlamak için sarayının önünde toplanmış; öğleye kadar beklenildiği halde Attilâ odasından çıkmamıştı. Nihayet bir kaç defa çağrılan Attilânın ses vermediği görülünce odasının kapısı kırılıp içeriye girilince şu manzara ile karşılaşmıştı: Attilâ kanlar içersinde yatağında ölü bir halde yatıyor, karısı İldiko beyaz tüllere bürünmüş başı ucunda duruyor.

Bu haber etrafa yayılınca herkes şaşırmış. Muhtelif şayia-

lar ortaya atılmış Attilâ intihar etti diyenler olduğu gibi İldiko tarafından öldürüldü diyenler de çoktur. Got müverrihi Yordanes (Attilânın ölümü intikam istemez) demektedir ki buna göre Attilâ intihar etmiştir.

Halbuki büyük rütbeli bir zat olan Kosiyodoruz ise: (Eğer Attilâ intihar etseydi İldiko başı ucunda sabaha kadar ölüyü seyir mi ederdi?) Demektir ki buna göre Attilâ İldiko tarafından öldürülmüştür. Bu son mutaleanın daha doğru olduğu kabul edilmektedir.

Attilânın ölüsü evvela bir altın taputa sonra o, gümüş bir taputa o da demir bir taputa iç içe konarak bir nehrin yatağında kumların altına hizmetkârları ve her türlü levazımatı ile birlikte gömülmüştür ki bu mezar hala bulunamamıştır.

Attilânın üç oğlu vardı. İlek, İrnek ve Dengizik dir. Memleket bu üç kardeş arasında parçalanmış ve Hun devleti bundan sonra dağılmıştır. Esasen memleket sınırları içerisinde başka başka cinsten unsurların fazla olması memleketin yok olmasına sebep olmuştur.

Attilânın manası da şudur: İsmi sonundaki (ilâ) gotcada küçültme ekidir. Ata Türkçedir. Küçük ata manasına gelir ki Attilânın esas isminin başka olması lâzım gelmektedir. Bu son isim tab'ası tarafından kendisine sonradan verilmiş zan olunmaktadır.

Bürhan Saraçoğlu

Attilâ hakkında daha fazla malûmat edinmek isteyenlere İstanbul Remzi kitap evi tarafından neşredilen Bay Hüseyin Namık Orkunun (Attilâ ve oğulları) adlı eserine müracat etmelerini tavsiye ederim

B. S.

HALKEVİ DERGİLERİ

(Yazan : Ata Lûtfî Özdi)

Halkevlerinin Kutsal ödevleri hakkında :

Sayın Başvekillerimizin irad buyurdıkları söylevi bütün dünya duymuştur.

O ne açık ifade, o ne derin manadır. Şekil ve esas bir birinden güzel, cihanda bunun kadar Türk ülküsünü tebarüz ettiren bir hitabe olmaz. Bu hakikatı beyan ettikten sonra asıl maksadına geleyim :

Halkevleri neşriyatı için merkezden bildirilen talimat ve müfredatı dikkatle okumuştum. Benim bu irşadlardan anladığım fikirleri bir noktada kollar toplamak mümkündür :

Halkevleri neşriyatı için birer dergi çıkarılır. Bu dergiler Halkevleri kültür kollarının çalışma ve incelemelerini neşreden bir dergidir. İşte bütün neşriyatın mekanizmasını bu işletecektir. Bu demektir ki; meselâ: Halkevlerinin tarih ve dil kolları mensup oldukları vilâyetin tarih ve dil araştırmalarını kendi muhitlerinden bulacakları vesikalarla tesbit ve tahkik ettikten sonra her ay elde edecekleri eserleri, bir tetkik makalesi şeklinde dergiye vereceklerdir. Bundan sonra sıra ile her kol mahallî faaliyetini, hizmetini, tesirlerini böylece muhtasar veya mufassal bir raporla dergiye vermeğe, mecbur olacaktır.

Büyük şehirlerdeki Halkevleri dergileri evrensel neşriyat yapsalar bile, küçük vilâyetlerdeki dergiler ancak kendi muhitlerinin tetkikatını neşrederlerse enteresan ve orijinal bilgiler verebilirler..!

Vaktile Denizlide (Saz ve Söz) adile bir mecmua çıkarmıştım. Bunun bazı nüshalarını gören bir müttefikir bana şu tavsiyelerde bulundu :

Eserinizi yaşatabilmek için kendi muhitinizi tetkik edin; Meselâ: Bu vilâyetin tabiyatı, coğrafyası, tarihi, içtimaiyatı-

hasılı bu vilâyetin kendi istatistik ve hususiyetlerini aksettirebilirseniz okuyucu bulabilirsiniz. Her kesten evvel üniversite talebesi sizin en yakın okuyucularınız olurlar. Ve biz de emniyet ve ehemmiyetle onlara tavsiye edebiliriz; demişti. Ben o zaman bu yolda yürümek için vilâyetimizin devair, müdür, ve mecmularile temas ederek bütün üyeleri vasıtasile her ay bir yazı yetiştirirlerse yurda pek faydeli bir hizmet olacağını söylemiştim. Çok vaadler aldım; fakat, hepsi boş çıktı ve mecmua kapandı ...

Halkevleri hemen hemen muallimlerin elindedir. Başka zümrelerden hiç bir aza fa'al olmazsa zaten terbiye ve tedris ödevleri yüklü ve ağır bulunan muallimler nasıl muvaffakiyetle Halkevi daimi bir faaliyetle yürütebilirler ? !

Dergide, kolların hiç birine ait bir rapor yoktur. Çıkan yazılarla vilâyetimizin çok defa hiç bir münasebeti yoktur. Ve her yazı, baştan sona kadar fahiş tertip sehvale doludur.

Vaktile (Şair Eşref) :

(Eder sehvi mürettepten bu şahu Padisah feryad!) deye haykırmıştır.

ACIPAYAM

Acipayam dediler aklıma tatsız geldi,
Dağların ötesinde tüneksiz yatsız geldi,
İnsanları ben gibi isimsiz atsız geldi,
Meğer adıyla yâdı tadı gibi şanlıymış.
Mert insanlar olurmuş derler Anadolu da
Ötekiler gibi bu kasabanın yolu da
Cesur Mehmetçik dolu hem sağı hem soluda
Mertlik için Dünyada bir tanecik anlıymış.
«Avrupalı harp etsin ben burada varım ya,
Cihan, bakışım la buz gibi tararım ya»
Diyen payamlıları göğüsümde sararımya
Gördün ya avrupalı türkler ne mert kanlıymış.

Öğretmen F. Akçam
Acipayam

IRAK MENZİLLERİ

TEFRİKA NO. 19

Yılı 1916 Genel Savaşta

Yazan: Ata Lâtfi Özdi

Sağlı ve sollu karargâh efrat çadırları içinden cura sesleri geliyordu. Neferlerin yanık türküleri işitiliyordu. Hayvanlarımız tepelere doğru tırmanırken Kumandan ve karargâh yolları göründü. Telgraf bölüğü kamutanın divizyonu önünde atlardan indik. Yüzbaşı bay Şevki benim arkadaşımı. Beni idare reisinin yanına götürdü. Orada terhis tezkerelerimizi doldurduk. Öğleyin olmuştu. Karargâh da yemek zili vuruldu. Bizim gibi misafir subaylar için lokantada yer ayrılmıştı.

Ordu kamutanından subaylara kadar Hepsi aynı yemekten yiyorlardı. Gök nefis yemekler verdiler. O gün akşama yakın birden bire dehşetli bir fırtına çıktı; çöllerde, vadilerde kıyamet kopuyordu.

Soğukla beraber bir sulu sepken yağmaya başladı. yasıya doğru karabulutların içinde çıkan şimşekler gözlerimizi kamçılıyordu. Karanlık o dereceye kadar ağırlaştı ki, hayvanlarımıza bindik. Neferlerimizle beraber altı süvari yola giriştik. Dağdan enen yol dolambaçlı izlerle çöle doğru iniyor.

Biz hiç bir tarafı görmiyoruz. Hepimiz önde giden atın kılavuzluğuna tabi olduk. Bizi uçuruma götürse bile hiç durmadan düşeceğiz. Yarı yolda durduk. Karanlık, fırtına, yağmur ve soğuk yolumuzu kesti.

Bir müddet etrafı dinledik, sol tarafımızdaki tepelerin arkasından bir takım sesler geliyordu. Muhabere çadırları imiş, bin zahmetle çadırlara yaklaştık.

Atlardan indik, çadıra girdik. Telefonla konuşmağa başladık. Hatlar kesilmiş, fırtına bütün telleri koparmış. Çadırın hendekleri yağmurdan taşı, sular içeriye girmeğe başladı. Burada durmak imkânı yoktu. Tekrar atlara bindik. Geriye

döndük. Sırsıklam ıslanmış bir halde telgraf bölüğü o adalarına girdik. Arkadaşım bay Şevki bana temiz ve kuru çamaşır verdi. Sabaha kadar asla uyumadık. Sabahleyin hava pek güzel açılmış olduğundan erkence hastahane tarafına atlarımıza binerek yola çıktık. Döndüğümüz zaman hastane Ser-tabibi bay Cevdete gittik ve terhis teskerelerimizi gösterdik. Vize ettirdik. Bundan sonra Trene binmek için Sülüs ilmi-haberimizi aldık. Merkez komutanına ve sevkiyat reisine imza ettirdik. Ertesi gün erkenden bavullarımızı alıp uzun tren katarının subaylar kompartimanına girdik, yerleştik. Lokomotif vagonlarını saydım, tam 82 bir ucundan öteki ucuna kadar 800 adım hayvan vagonları bile askerler vagonlarının damında askerler dolmuş, öğleye yakın bir zamanda tren hareket edebildi.

Büyük bir türkü ve şarkı içinde lokomotif uzun, uzun düdüğünü çaldı. Bacasından çıkan dumanlar buram, buram havaya yükseliyor ve orada çöllere dağılıyordu. O gün akşama kadar hiç konuşmadan pencereden bakarak etrafı seyrede ede yol aldık. Ve akşama balık istifi birbirimize dayanarak yarı uyur yarı uyanık sabahı bulduk, karşımızda bulunanlara baktım, bir Tayyare başçavuşu bir ermeni dönmesi kızla evlenmiş oldukları halde yan yana oturuyorlar. Bunların yanı başında yağlı suratlı bir arap karısı bitlenip duruyordu. Bu cadı karıyı gördükten sonra boynumda acayip bir kaşıntı başladı hemen asker çeketimin yakasını çözdürüp araştırdım, vay aman ne o kadar bir biri arkasına sırlanmış beyaz susam tanesine benziyor.

Boynuma yakın olanları biraz kızartmış hemen temizleyip pencereden dışarıya attım. İşte ikinci geceyi de tren içinde geçiriyoruz. Rahatsızlık ve uykusuzluktan sinirlerimiz gerilmiş bir halde birinci istasyon Derebesiyeden geçiyoruz. Burası Mardine şose yolile bağlanmıştı. Bu istasyonda çok durmadık trenimiz bir çok kütükleri alarak tekrar hareket etti. Gece yarısı geçtiğimiz yollarda bazı askerler vagonun

üstünden yuvarlanmışlar, fakat katarımız çok çabuk gittiğinden bunları toplamanın imkânı yoktu. Ölüp ölmediklerini dahi bilmezdik, artık ufaklık o kadar çoğaldı ki yerimizde oturmak bile yok. Kaşıntılarla rahatsız oluyordum. Üçüncü gün önümüzdeki istasyonda bir gün mola vereceklermiş. Burası (Akça koyunlu) istasyonudur. İki tepenin arasında gizlemişler biraz ötede köyün evleri büyükçe bir köstebek yuvası gibi çamurdan mezarlar şeklinde görünüyör, burada insanlar varmı yokmu bilmiyoruz. İstasyon memuru sivri kafalı bir rum.

Bu adam bir şeytan kadar hilekâr ufaklık gözleri felfecri okuyor, içinden içinden türkülerle alay ediyor. Tren durdu zabıt aileleri istasyon odalarına yerleştirildi. Askerler temizlik yapmak için suluk ve çahlık yerlere dağıldılar, bazıları otları ateşliyerek arkalarından çıkardıkları gömleğini ateşin yalazalarına tutuyorlar. Darı kavurgası gibi çıtır pıtır yapıyorlar ve mehmets 500 düşman öldürdüm diye kahkahalarla gülüyorlar, tepenin birisini oyarak içine demirhane yapmışlar. Bizim oda da arkadaşlar bakkallardan buldukları Domatez turşularını meze yaparak içiyorlar. Softalıktan gelmiş bir ihtiyat zabiti onlara kızıyor, ve bir çok açık ailelere küfürler ederek (bunlarda müslümanlık kalmamış) diye kendi kendine söyleniyor. Trenimiz iki gün kardad burada kaldı. Arap eşkiyasının baskınından korkuluyor. Bir kaç arkadaş kömür bulmak için terezinle Halebe giderek Fransız kumandanını görmek istediler ve yola çıktılar.

Yolda giderken bir arap haremisi hançerle önlerine çıkmış ise de bu Türk zabıtları arabın elinden kamasını alarak bir neferle bize göndermişler. Bizde kendisine lâzım gelen cezayı verdik. İkinci gün akşamı lokomotifimiz Halebe gidip kömür alarak geriye döndü. Tekrar vagonları yerleştirdik ve trenimiz hareket etti, Yeniden yola düştük. Bir gün kadar kaşınmadan yolda giderken (Katma) denilen bir istasyona vardık.

(Sonu var)

GENÇLİK SAYFASI

BİR KAÇ SÖZ

Gençlik, insan hayatında, yaşamanın mânası gülümsemiye başladığı bir sabahı andırır. Ve bu yüzden gençlik, heyecanlı bir çağdır. Bu çağdaki insanlar birçok tatlı hislerle yüklüdürler. Fakat, bazan bu hisler, içten kaynıyarak sahillerini yıkan ve iyi bir mecra bulamadan sağa sola dağılan bir kaynağın gür sularına benzer. İnsan bu çağda hislerini şuraya, buraya söz gelimi: kum üzerine, duvarlara, kapılara, tahtalara ve ağaç gövdelerine yazmak, daima yazmak arzusunu duyar. Halbuki o şeyler ya taşınamazlar veya fizik şartlar içinde yok olup giderler.

Bunun için, muhitimizdeki gençlere dergimizde geniş sahifeler ayırmaya karar verdik.

Liseli arkadaşlar! Bu sahifelerin başında sizin yazılarınızı görmek istiyoruz. Yalnız, gönderilecek yazıların dergimizin ön sözünde söylenilen çeşitlerin dışında ve üç sahifeden uzun olmamasını ve bilhassa daktilo ile veya mürekkeple okunaklı olarak yazılmasını dileyoruz.

(İNANÇ)

KOYDE BİR DÜĞÜN GECESİ

Gençler döküldü yola yemeğini yer yemez,
Doldular Fatma'cığın küçük ahşap evine..
Taze bir gelin ona: "Def nerede? ", der demez
Fatma bir leğen verdi o kadının eline!

Kızlar leğen sesiyle başladılar oyuna..
Delikanlılar çiti arasından bu evin
Süzerek oynıyanı hep enine boyuna
Kendi kendilerine dediler: "Sevin! Sevin!.."

"Hepinizin burada yavuklusu yer almış:
"İşte, Ayşe'mle Fatma'n şimdi halay çekiyor..
"Yalnız Ali'nin gözü niçin öyle pek dalmış?:
"Çünkü oynamıyan kız onundu, istersen sor!"

Lise Orta Kısmından
B. Sıtkı Ertuğrul

Hikaye

BİR KAYIP

Küçük ırmağın kenarında, yeşillikler arasında kurulmuş olan A... Kasabası ılık bir bahar günü yaşıyordu. Güneş bütün parlaklığıyla kuytulukları bile aydınlatıyordu. Bu hava altında, kasabanın karşısındaki dağa doğru, şarkı söyliyerek bir kimse gidiyordu. Bu, Remzi idi. Fakirlikten, çocuğile karısına bakamıyacak bir hale düşen Remzi, bir daha dönmek üzere evinden ayrılıyordu. Kasabada karısının, oğlu Erol'un ve küçük kızı Sunan'ın, kendisini her günkü gibi bu akşam ve diğer akşamlarda bekleyeceğini düşünüyordu.. Fakat eve eli boş gelen baba neye yarardı? Bunu düşündükçe içi burkuluyordu. Ve artık her şeyi unutmak için şarkı söylemek mecburiyetinde idi.

Remzinin kasabadan ayrılışına epey zaman olmuştu. Geride karısı ve çocukları onu günlerce, hatta aylarca beklediler. Erol annesile kardeşini beslemek için önce gazete muvezzi-liği yapmış ve bu arada da ilk tahsilini bitirmiş bulunuyordu. Bir gün Ulus gazetesinde bir ilân gördü: Ankaradaki Konservetuar'a talebe arıyorlardı. Erol bu fırsatı kaçırmamak istedi ve hemen icap eden yere başvurdu. Nihayet mektebe girdi. Orada az zaman içinde büyük kabiliyetler göstererek öğretmenlerinin gözüne girdi. Yaz tatillerinde memlekette geldiği sıralarda sinemalarda kanserler veriyordu. Bir gün babası perişan bir halde dağdan şehre indi. Çocuklarının gözlerine görünmemek için sokaklarda yarı sinmiş olarak yürüyordu. Yeni sinemanın önünden geçerken gözüne büyük bir ilân tahtası ilişti ve onun üzerindeki şu yazıları kalbi titriyerek okudu: (Bugün Büyük Program: Kemanst Erol ve Arkadaşları tarafından «Babasını Kaybeden Yuva» adlı müzikli faciası temsil edilecek.) Buradaki kemanistin kendi oğlu olup olmadığını tereddüt etmeğe başladı. Fakat bu tereddüdünü ancak

bu akşam temsile gitmek silecekti. Ve o gün hammallık yaparak aldığı üç beş kuruşla sinemadaki seyirciler arasına girdi. Çok heyecanlıydı. Nihayet oğlu Erol keman ile sahneye çıkarak babasının kayıplığı üzerine acıklı bir şarkı söylemeğe başladı. Şarkı biter bitmez seyirciler arasından birinin hıçkırıklarla ağlamağa başladığı duyuldu. Herkes gözlerini ağlayanın üzerine çevirdi. - Erol da onunla alâkadar olmağa başladı. - Fakat tam bu sırada kıyafetinden ve durumundan utanan baba, salonu terketti. Dışarıya çıkar çıkmaz ilk işi eve gitmek oldu. Dilenci vaziyetinde, yuvasının eşiğinde bir müddet bekledi. Sonra kapı aralığından, pencerelerden evin içini dinlemeğe başladı. İçeriden küçük çocuk sesleri geliyordu. Ve kalın sesli bir kadın onlara dedelerinin kendilerini nasıl ve ne için bırakıp gittiğini anlatıyordu: (Dedemiz zengin ve asil bir tüccardı. Ticaretten başka şeylerde çalışmaya alışkın değildi; bir gün iflâs ediverdi. Bunun üzerine aklını oynattı ve bizi terketti!) Bu sözleri duyan adam o mes'ut çocukların dedesiydi. Bunun üzerine, yerin dibine geçmiş gibi, insanlığından utandı ve bir daha dönmek üzere geldiği meçhul yere geri gitti!

Lise Orta kısım

3. B de Hülâsi

Flatı - 12,5 - kuruştur.

Halkevlerinde çıkan Dergiler

<u>Halk evini adı</u>	<u>Derginin adı</u>	<u>Kaç günde bir ÇIKTIĞI</u>
Adana	Görüşler	Aylık
Afyon	Taşpınar	"
Antalya	Türk Akdeniz	İki aylık
B. fra	Altın Yaprak	Aylık
Balıkesir	Kaynak	"
Bursa	Uludağ	Üç ayda bir
Burdur	Burdur	Aylık
Denizli	İnanç	"
Elâziz	Altan	"
Eminönü	Yeni Türk	"
Eminönü	Halk Bilgisi Hb	"
Gireson	Aksu	"
Isparta	Ün	"
İzmir	Fikirler	15 günde bir
Konya	Konya	Aylık
Maniſa	Gediz	"
Merzifon	Taşan	"
Milâs	Yeni Milâs	"
Muğla	Muğla	"
Niksar	Ülker	"
Trabzon	İnan	"
Samsun	19 Mayıs	"
Sinop	Dıranaz	"